

Erik Lindgren

POST- historia från

Ås härad i Älvsborgs län

Innehåll

Förord	sid	1
1875 års postreform		2
Fenneslunda		4
Ving		5
Kärråkra		11
Espered (Gullestorp)		13
Murum		15
Nitta		16
Målsryd		19
Brämhult		20
Grovared		22
Ginared		23

Förord

I posthistorisk skriftserie nr 156, "Posten vid järnvägen Borås-Ulricehamn", har jag berättat om den posthistoriska utvecklingen för ett tiotal postorter, där det funnits poststationer med namnen Dalsjöfors, Gånghester, Hökerum, Nitta, Redvägsbrunn, Rångedala, Toarp, Toarpsdal, Varnumskulle och Ving. Jag har också berört Aspanäs, Häljared och Intakan. Därmed har en god del av Ås härads postorter blivit behandlade. Med detta häfte berättar jag kortfattat om häradets övriga postorter. Några av dem (i Fenneslunda, Gingrids och Södra Vings socknar) har berörts i andra tidigare utgivna häften. Jag har funnit anledning att återge de berättelserna här för att läsarna bara skall behöva anlita två häften för att få historisk information om samtliga poststationer inom Ås härad.

Naturligtvis är det inte fråga om att beskriva postens utveckling i sin helhet på de olika orterna. Det blir i stället exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, lämnar jag sådana uppgifter konsekvent.

De olika orterna presenteras i den ordning de fått fasta postanstalter, tidsmässigt sett. I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. Jag är öppen för synpunkter från mina läsare på häftet.

Växjö i juli 1993

Erik Lindgren

1875 års postreform

"Kvistarna i trädet var kronobrevbäringen och grenarna motsvarade postverkets eget transportnät". Så kan man uttrycka skillnaden mellan två gamla system, som löpte samtidigt ända fram till 1870-talet. Med början 1874 inlemmades det äldsta systemet i systemet från 1636, det år som betecknas som svenska postverkets födelseår.

Kronobrevbäringen var ett nät för regeringens förbindelser med de olika landsändarna. Det hade redan en vid förgrening, när postverkets linjer började byggas ut. Detta var otillräckligt och kunde i många fall inte användas för befordran av brev mellan exempelvis landshövding, kronobefallningsmän och präster.

Men kronobrevbäringsnätet var på åtskilliga punkter sammanlänkat med riksnätet. Därför utnyttjade kronobrevbäringen postverkets nät på vissa delsträckor, ofta längre än det egna finmaskiga. Postverkets tillkomst innebar således en lättnad i kronobrevbäringens organisation.

1860 års regeringsbeslut om poststationer på landsbygden ledde inte till att särskilt många nya postlinjer tillkom. Till en början lades de flesta poststationerna utmed redan befintliga postlinjer. Men poststationerna blev nya anknytningspunkter till kronobrevbäringsnätet.

Efter remissbehandling följde en proposition till 1873 års riksdag, enligt vilken postverket skulle anordna nya postgångar enligt överenskommelser som hade träffats preliminärt med länsstyrelserna. Därigenom blev den organisation som dittills funnits som en länk mellan bl a kronofogde, länsmän, häradshövdingar och nämndemän inlemmad i det allmänna postnätet. Detta skulle dessutom kompletteras med poststationer, "en i varje socken, om så behövdes".

På tre år, räknat från 1874, ökade därigenom antalet poststationer med ca 1300. Ändå kom många socknar att känna sig förfördelade genom att de inte fick egna poststationer. I Västergötland genomfördes omorganisation i stort sett under 1875. Vissa kompletteringar gjordes 1876 och under de följande åren tillkom åtskilliga poststationer på framställning från socknar som känt sig missgynnade. För en och annan av dem gav respektive församlingar bidrag till kostnaderna.

Omorganisationen blev dyrbar för postverket. Redan i september 1875 började man undersöka vilka möjligheter till besparing som fanns och i en framställning till regeringen ett år senare sökte poststyrelsen sanktion för att pröva "vilka stationer, som i anseende till synnerligen obetydlig rörelse, böra indragas". Därmed togs det första steget till lantbrevbäring, en nyhet som introducerades 1878. Innan man kom så långt hade några av de minsta poststationerna blivit indragna. Ersättningen blev då lösväskor som utväxlades med närmast belägna poststation.

Med lösväska avses en sådan väska som man enligt en bestämmelse redan 1824 kunde träffa avtal med postförvaltaren om att utväxla med dennes postkontor. Den som höll lösväskan skulle betala från 6 till 18 kr om året "allt efter breväxlingens större eller mindre betydelse samt med avseende på väskans mottagande och avsändande en eller flera gånger i veckan". Dessutom utgick en mindre befodringsavgift, som enligt en bestämmelse 1862 inte skulle betalas om posten åtföljdes av en postiljon.

Vissa andra särbestämmelser utfärdades från tid till annan om lösväskor. Lösväska är termen för själva företeelsen. Det konkreta ordet för lösväska kan sägas vara postväska, om vars utformning det fanns särskilda bestämmelser. Jag har dock inte funnit någon bestämmelse om att en postväska nödvändigtvis måste anskaffas för att användas som lösväska. Den kunde möjligen ha annan utformning än postväskan och kanske anskaffas på den blivande lösväskägarens initiativ utan rekvisition från posten. Att det antagandet är riktigt får näring vid läsning av en text som finns i poststyrelsens cirkulär den 26 april 1869:

"Lösväska skall anskaffas och underhållas av ägaren, vara hel och med gott lås försedd samt åsatt tydlig och tjänlig titelskylt. Underlåtes detta, må, om rättelse vid erinran därom icke följer, väskans användande inställas".

I förberedelser för kronobrevbäringens avskaffande skickade poststyrelsen cirkulärskrivelse till landshövdingarna den 20 februari och den 30 maj 1873. I vissa delar av landet dröjde det mer än ett år innan man var beredd att svara. Länsstyrelserna i Mariestad och Vänersborg lämnade efter undersökning på olika håll i flera brev till poststyrelsen kronofogdarnas "yttranden och förslag rörande de åtgärder som till den ordinarie kronobrevbäringens ersättande med nya postgångar borde vidtagas".

Poststyrelsen prövade dessa förslag och meddelade i ett brev den 17 december 1874 till länsstyrelsen i Älvsborgs län sitt beslut att inrätta vissa specificerade nya postgångar och poststationer. I brevet åberopade poststyrelsen den information som länsstyrelsen hade lämnat i brev den 8 och 29 oktober samt den 5 november och 12 december 1874 "rörande de postanstalter och postgångar, vilkas inrättande vore erforderligt i följd av kronobrevbäringens upphörande". Med breven hade länsstyrelsen bifogat "villkorligt upprättade kontrakt ej mindre om bestridande av befattningarna såsom föreståndare för de nya poststationerna än om postens fortskaffande å de föreslagna nya linjerna".

Det hela resulterade i en stor mängd nya kontrakt, medan å andra sidan vissa kontrakt inte hade kunnat godkännas av poststyrelsen "enär anordnande av poststationer och brevlådor å de ifrågavarande platserna jämte särskild postföring icke syntes skäligen kunna grundas på bestämmelserna i Kungl. kungörelsen den 5 december 1873 om kronobrevbäringens upphörande och om sättet för fortskaffande av de försändelser, för vilka nämnda brevbäring fått anlitas".

Några av de socknar som på grund härav då inte bedömdes kunna få poststationer, blev tillgodosedda före sekelskiftet, några senare och andra inte alls. I det följande berörs några fall där postnätet på så sätt kompletterades efter hand t ex Espered, Murum och Bäckedal).

Fenneslunda

En av de poststationer som inrättades genom kronobrevbäringsreformen vid 1875 års ingång enligt förra avsnittet i detta häfte, var den i Fenneslunda. Den fick socknens namn, då stavat med e. Till föreståndare antogs lantbrukaren Casper Odquist.

Poststationen drogs in redan den 31 mars 1879. En lantbrevbärare från Fristad till Grovareds skolhus blev ersättningen. Den tidens lantbrevbärare hade inte så stora befogenheter att de kunde bli någon tillnärmelsevis fullgod ersättning. Det var bäddat för missnöje hos dem som hade kunnat anlita poststationen.

Tillsammans med fem andra personer undertecknade ordföranden i Fenneslunda kommunalnämnd J Å Österlind en framställning till poststyrelsen blott fem dagar efter poststationens indragning. I detta brev som var tre sidor långt framhöll petitionärerna att

"s k lantbrevbärning, vid första påseende tycktes skola fullkomligt ersätta förlusten av poststationen, men nu vid tillämpningen av densamma uppkomma en mängd olägenheter, som göra att orten är illa betjänad därav. Utan inlämningsställen är tillämpningen av lantbrevbärningen i längden rent av omöjlig, emedan eljest varje person, som vill avsända eller väntar post, måste passa vid vägen, just när lantbrevbäraren passerar".

De iakttagelser som återges i brevet stämmer överens med vad man i utpräglad glesbygd kunde notera så sent som på 1960-talet, då den bilburna lantbrevbärningen ännu inte hade hunnit bli fullt utbyggd med t ex avstickare från huvudlinjen så snart det fanns minst två fasta hushåll per färdkilometer. Andra problem blev man däremot förskonad från redan under 1900-talets första decennier, t ex det som berörs i följande avsnitt ur brevet om förhållandena i Fenneslunda:

"Ännu olägligare faller sig lantbrevbärningen för dem, som ofta anlita posten för värdeförsändelser, i följd av det stadgandet att lantbrevbäraren ej befordrar assurerade försändelser. Härigenom måste man här på orten alltid resa 1,5 mil för att få postbefordrad en assurerad försändelse och vänta 3 till 4 dygn för att utfå sitt rekommenderade brev".

Det sista påpekandet hänger samman med att lantbrevbäraren inte tog med sig både rek och avi på turen, utan först bara avin. När han återlämnade den till poststationen med adressatens kvittens, fick han på nästa tur, tre eller fyra dagar senare, ta med sig det rekommenderade brevet till adressaten. Från Fristad till Fenneslunda gick lantbrevbäraren två gånger i veckan, liksom på de flesta linjer under 1800-talets slut. En ny tidtabell i oktober 1890 medgav tre turer i veckan. Det var ett resultat efter en utredning om ändrad postbefordran inom Ås härad, som initierades av kronolänsman Axel Gustafson i november 1886. Utredningen drog ut på tiden av olika skäl. Ett par av dem var dels en framställning om en

poststation i Härna socken och dels att man vid kommunalstämman med Grovareds socken den 28 december 1888 beslöt att begära en poststation inom denna socken.

En hövlig hemställan avslutade det tidigare nämnda brevet den 5 april 1879 från petitionärerna i Fenneslunda till poststyrelsen:

"På grund av dessa orsaker och hänvisande till nedanstående godhetsfulla åtagande av ägaren till Fenneslunda säteri, herr C Odhquist, våga vi härmed vördsammast hos Kungl.Generalpoststyrelsen anhålla, det den täcktes taga i övervägande, huruvida det ej vore skäl att åter upprätta en poststation i Fenneslunda med postbefordring till och från Fristad efter samma tidtabell, som gällde före den 1 sistlidne april".

En enkel kalkyl visar, att Casper Odhquists erbjudande skulle ha inneburit en liten besparing för postverket, eftersom han ville betinga sig lägre arvode för att vara poststationsföreståndare samt svara för postföringen från och till Fristad än den ersättning som från april månads början utgick till den gående lantbrevbäraren. Något skäl till att poststyrelsen inte accepterade eller ens remitterade ärendet till postmästaren i Borås har jag inte kunnat finna i tillgängliga handlingar.

Grovareds, Fenneslunda och Härna församlingar begärde efter ordinarie kommunalstämmor i december 1904 bättre postförhållanden med bl a sex postdagar i veckan i stället för tre. I detta sammanhang önskade man ännu en gång att poststationen i Fenneslunda skulle återinrättas. Denna önskan bifölls inte, men på förslag av postinspektör Otto Schütz i Göteborg beslöts att lantbrevbärningen, som då fullgjordes tisdagar, torsdagar och lördagar på linjen Nitta - Grovared skulle äga rum även måndagar. Hemmansägaren August Nilsson från Varnum fick med ersättningen 2 kr per tur nu vandra med posten fyra gånger i veckan i stället för tre.

Ving

En annan av de socknar som fick en egen poststation vid 1875 års ingång i samband med att postverket tog över ansvaret för kronobrevbärningen var Södra Ving. Den poststationen fick namnet Ving och enligt poststyrelsens brev till landskansliet den 17 december 1874 godkändes det upprättade förslagskontraktet med med Ås härads kronolänsman J G Ericsson. Han fick 250 kr i årsarvode.

Av handlingarna att döma var han kanske inte Guds bästa barn men å andra sidan torde poststationens geografiska läge i hög grad ha bidragit till de konflikter som medförde att han fick avsked från postverket efter 2½ år. Han hade sin bostad vid nordliga änden av sjön Tolken och där placerades poststationen, ett bland många exempel på att man vid kronobrevbärningens avskaffande i dess gamla form tog stor hänsyn till civilstaten och i första hand anpassade postgången till dess behov.

Poststationens till synes ocentrala läge i förening med en viss överlägsenhet och kantighet från Ericssons sida bidrog till att han fick ovänner. En av dem var skolläraren N G Löving i Härna. Denne började ett brev till poststyrelsen den 24 april 1876 med följande text:

"Som föreståndaren för poststationen i Ving, Kronolänsman Herr J G Ericsson, under utövningen av sin befattning åtskilliga gånger givit den korresponderande allmänheten skäl till missnöje genom sin i hög grad visade ogenhet, och då detta förhållande icke tyckes hava något slut, ger det under tecknad anledning att i ödmjukhet till Kungl. Generalpoststyrelsen ingiva följande klagomål mot ovannämnde poststationsföreståndare".

Klagomålen avsåg bl a felaktig taxering för paket och underlåtenhet att ge tillbaka växelpengar vid köp av frimärken samt allmän otrivsel vid besök på poststationen i Ving som medfört att Härna kommun vid 1876 års början hade flyttat sin postadress från Ving till Älmestad.

Folkskollärare J G Ekeblad, som bodde vid och tjänstgjorde i Vings skolhus hade också valt Älmestad till postadress. Han skrev den 26 april 1876 till poststyrelsen med följande inledningsord:

"Då jag med flera, missnöjda med det sätt, varpå vi vid Vings poststation under förlidna året blivit betjänade, flyttade min post från nämnde station till Älmestad, hoppades jag ändock att den post, som under gammal adress möjligen ankom till Ving, skulle på Älmestad kunna erhållas. Sådant har dock ej skett eller kan ske då postföreståndaren vid Vings station för korrespondent förklarar, att han ingen skyldighet har att returnera brev".

I det följande preciserade Ekeblad sina klagomål och poststyrelsen gjorde båda skrivelserna föremål för remissbehandling. Även Ericsson fick naturligtvis tillfälle att yttra sig. Båda breven bemötte han i brev den 3 oktober och kom med förklaringar, av vilka åtminstone någon senare skulle visa sig hålla dåligt.

Ericssons bemötande av skollärare N G Lövings klagoskrift återges här i faksimile, förminskat till 71%

Till Kungl. General Poststyrelsen i Stockholm.

Årlyttande Kronolänsman N. G. Lövings
i Härna klagoskrift rörande mot mig riktade
de besvärklagen om förminskad ovrakas-
gen vid närvarande poststation, för jag
till ålyddnad af resolution den 3de juled-
ne dagens ödmjukhet afgifva följande

Förklaring:

Dad af klaganden mot mig gjorda tviv-
elom, att jag skolat utskickat redovisat lösen
för tvänne till honom adresserade packeter,
visar minst sagt stor osannighet. I frågova-
rande paktetter utkommo från postkontoret
i Ulrichehamn åtföljde af Skrifvelse till uttag
lösen hos adressaten, hvilket lösen jag och
redovisat. Å närvarande poststation
finnes inga så kallade lösenmärken, hvar-
dan jag ej heller kunde försä packetterna
med dylika, och deputation dertill ej varit sty-
dig då jag redovisat lösen till Ulrichehamns
postkontor. Som alla lösenmärken an-
bringas i framsidan af bref och packeter,
har klaganden, för att gifva mig af jäv-
ning för sitt påstående, endast bifogat fram-
sidan af omslaget på packetterne, der dylika
märken saknas.

Beräffande klagopunkten att jag tagit 25 öre
för tvänne och 50 öre för fyra 12 öres frimär-
ken bestredes rätt och riktigt, men om jag
skulle ett rum af min tjänstebiträde så jag
vareit närvarande ad mig obekant; dock
anser jag, äfven om så skulle stått, detta
icke vara så stort fel som klaganden för-

menar, emedan ja' praktiseras på de flesta
poststationer.

Det af klaganden rebricerade "gemensam
och oförskönad beteckning" av de brefkå-
vert blifvit försedt med obehöriga på-
skriften i hänseende poststationer känner
jag icke till, och anser mig ej heller
vara underkastad ansvar för hvad för-
nämde personer af icke vilja eller skrifv-
da jättekas sina bref.

Jag betröder med och håller de af kla-
ganden mot mig riktade sanningslösa och
obeflyktiga beskyllningar, och då det syn-
barligen af hela klagoskrifternas innehåll fram-
går att densamma tuckommit af icke vilja och
för att hjälpa sin själsfrände Skolararen
Ekeblad i Ving två månader af jule jysten
att få närmaste poststation flyttad
till Vings skolor, vägar jag vördsam
anhåll till Konge General Poststyrelsen
kunna hela klagomålet utom afseende; hvor-
jemte jag lika vördsam anhåll om del
af blifvande utslag för att sedermera
kunna mot klaganden anföra recon-
ventionstalen för beställning som i heder
och ära gå.

Vings Poststation den 3 Oktober 1876.

J. Ericsson

Bevisningen var delvis haltande men det fanns så pass mycket indicier att
poststyrelsen fann för gott att ge Ericsson avsked med utgången av juni
månad 1877.

Att det under Konge General Poststy-
relsen och undertecknad den 17de Decemb. 1874
afskutade kontraktet om poststationsförordnades
befattningen i Ving denna dag blifvit med mig
afskytt ut med utgången af nock june-
månad upphörs, för jag härmed tackommit
erkänna - Trojand den 7de Mars 1877.

J. Ericsson

Bevittnas af:
John Nilsson

Bland dem som sökte den på så sätt ledigblivna befattningen fanns
skollärare Ekeblad i Vings skola. Mycket talar för att poststationen skulle ha
flyttats dit, om man varit konsekvent i förhållande till läget för poststationer i
andra socknar. Den inlämnade petition till landshövdingen med ett mycket
stort antal underskrifter av invånare i Aspanäs, Kärr, Härna, Lida och många
andra orter skulle väl också i normala fall ha bidragit till en sådan flyttning,
liksom ett brev till poststyrelsen med i stort sett samma underskrifter. I ett
utdrag ur brevet till poststyrelsen lämnas här exempel på hur petitionärerna
formulerade sig:

"För att vara avsedd till allmänhetens i Ving och Härna betjänande har
denna station, belägen i västra hörnet av Vings socken, fått ett orätt läge.
Socknen är där glest befolkad och inga anledningar till folksammankomster
äro där att söka, utan måste var och en direkt för postens skull besöka
denna plats.

Vid Vings kyrka, alldeles utmed vägen och varintill tre vägar utgå i väster,
norr och öster och ytterligare omkring 500 alnar i norr ännu två vägar stöta
tillsamman, tycka vi skulle bliva en passande plats för poststation. Här är
socknen rikast befolkad och de större egendomarna Hökerum. Säby. Tisås
och Kärr m fl, ävensom Vings prästgård ligga här i närheten. ....

Att den nytta allmänheten i Ving och Härna socknar skulle hava av en
poststation i Vings socken blifvit förbisedd då läget för densamma
bestämdes till nuvarande platsen Trojand, kronolänsmannens i As härad

bostad, torde hava sin grund i de uppgifter som då lämnats General-Poststyrelsen, därvid kommunens eller befolkningens intresse icke blivit rådfrågat och sålunda för Kungl. General-Poststyrelsen okänt"

Allt detta var till ingen nytta. Troligen bearbetade länsmanen sina överordnade även sedan det var klart att hans tid som poststationsföreståndare skulle upphöra. Kronofogden stödde honom nämligen i förslaget att handlanden P J Bengtsson, som hade sin affär "200 alnar" från länsmansbostaden, skulle bli poststationsföreståndare. Landskansliet kunde inte annat än att i sin tur hålla kronofogden om ryggen och föreslog i brev den 26 mars 1877 till poststyrelsen "till nämnde befattning handlanden P J Bengtsson, vilken enligt vad vederbörande kronofogde upplyst, är lämplig och förklarar sig villig att, emot ett arvode av 250 kronor årligen, befattningen sig åtaga".

Poststyrelsens svaghet för civilstatens önskemål var här större än viljan att pressa kostnaderna. Skollärare Ekeblad hade nämligen erbjudit sig att sköta poststationen för 200 kr om året. Skillnaden kan synas obetydlig men det finns åtskilliga exempel på hur poststyrelsen i andra fall låtit besparing av så små belopp väga mycket tungt i vågskålen, som man säger.

Handlanden P J Bengtsson blev avstängd på grund av brist i frimärkskassan vid ett inventeringstillfälle och brådstörtat sattes handlanden Herman Pettersson i Dalen in som vikarie den 22 augusti 1895 för att enligt poststyrelsens beslut bli ordinarie från den 28 september. I brådskan hade man inte hunnit utreda möjligheterna att dra in poststationen men detta kunde göras med april månads utgång 1896.

Fyra månader senare lyckades ortsbefolkningen med konststycket att få sin poststation tillbaka, nu förlagd till Ludvig Karlsson i Tolkabro från september månads ingång 1896. En orsak till att poststyrelsen gick med på poststationens återinrättande torde ha varit Karlssons erbjudande att sköta den för blott 50 kr om året. Årsarvodet hade dithills varit 250 kr.

I en inlägga på tre foliosidor bemötte Ludvig Karlsson den 29 juli 1901 förslaget om att flytta poststationen till kyrkbyn och därmed också det då diskuterade förslaget att öppna en poststation i Intakan.

Karlsson fick i etapper uppleva höjning av sitt årsarvode och kvitterade från 1913 års ingång ut 300 kr om året som ett välkommet tillägg till förtjänsten på affärsverksamheten. Denna blomstrade för övrigt tack vare att han fick postens kunder till affären.

Detta var situationen när järnvägen mellan Borås och Ulricehamn byggdes. Postdirektören skrev den 1 november 1917 till poststyrelsen att poststationens läge var förmånligt för största delen av socknens befolkning men att trakten omkring järnvägsstationen var "icke obetydligt" bebyggd. Avståndet mellan poststationen och järnvägsstationen uppgavs vara 3,5 km. Postdirektörens förslag var att dra in poststationen i Tolkabro och organisera om postförings- och lantbrevbäringsnätet. Detta accepterade poststyrelsen och när järnvägen uppläts för allmän trafik öppnades en förenad post- och järnvägsstation i Hökerum samtidigt som poststationen med namnet Ving drogs in den 16 december 1917. Om Hökerums poststation finns mera att läsa i posthistoriskt häfte nr 156, "Posten vid järnvägen Borås-Ulricehamn".

Kärråkra

En av de missgynnade socknarna vid kronobrevbäringsreformen som mycket snabbt fick sina önskemål tillgodosedda var Kärråkra. Där hade före nämndemannen J Andersson skött socknens postärenden. En extra kommunalstämma hölls i Kärråkra den 5 mars 1875 och samma dag skrev ledamöterna med Börje Andersson som ordförande till poststyrelsen och anhöll att få en poststation med Johannes Andersson som föreståndare. Ärendet behandlades i poststyrelsen den 15 mars, då beslut togs att Johannes Andersson skulle antas till föreståndare för en poststation i Kärråkra och att årsarvodet skulle utgå med 250 kr. Poststationen öppnades den 1 april 1875 vid Michelsgården invid sockenkyrkan. Det är osäkert om alla inventarier fanns på plats då, t ex datumstämpeln.

Redan den 14 juli 1875 skrev postinspektionen i Göteborg till poststyrelsen att Johannes Andersson syntes "vara till berörde befattning mindre lämplig" och bad att få säga upp kontraktet. I stället föreslogs på poststationsföreståndarens i Broddarp, kronofogde C M Janssons inrådan hemmansägaren Andreas Svensson till föreståndare. Detta skulle medföra poststationens förflyttning till hemmanet Boarp på 1/8 mils avstånd från kyrkan.

Andr. Svensson's ansökan om öfvertagande af Poststationen Kärråkra får jag härvid ödmjukhet i insända och till denna mått tillämplig bifall. Derest ansökningens bifaller, hvartill alla skal förefinnas, kommer Poststationen ifråga att flyttas circa 1/8 mil närmare Borås Poststation, hvadan linien Borås - Kärråkra blifver så mycket kortare som linien Ulricehamn - Kärråkra - Öra förlänges. Då hemmanet Boarp ligger lika lämpligt för Poststation, som nuvarande platsen och då den nu förelagda förändringen torde vara enda sättet för postens handhafvande i Kärråkra samt då Andr. Svensson är till föreståndare fullt lämplig, vore önskeligt att han ju för desto högre erhöles förordnande i Broddarps Poststation den 1. juli 1875.

C. M. Jansson 11

Mot förslaget att flytta poststationen hade postföraren på linjen Börstig-Kärråkra A Borg invändningar, vilket han framförde i två brev, den 3 och 16 augusti 1875. Inför hotet att hans kontrakt skulle sägas upp helt lagligt och åtagandet som postförare skulle utlysas ledigt accepterade Borg flyttningen och denna genomfördes på nyåret 1876. Borg fick ett nytt postföringskontrakt för sträckan Börstig-Boarp i stället för Börstig-Kärråkra, formellt för tillämpning från och med april 1876.

Vartofta—Kärråkra.					
(Gångpost.)					
(Från den 3 april 1876.)					
M. Th.	—	11,0	f. m.	1,0	Vartofta poststation..... T. F. 3,30 — e. m.
M. Th.	1,0	1,15	e. m.	1,3	Kinneveds poststation (Sörby) T. F. 1,15 1,30 e. m.
M. Th.	4,15	4,30	e. m.	0,9	Börstigs poststation..... T. F. 10,0 10,15 f. m.
M. Th.	6,30	—	e. m.	3,2	Kärråkra poststation (Boarp) T. F. — 8,0 f. m.

Nu hade ett stort antal personer som bodde inom rimligt avstånd från kyrkan, vänt sig i ett brev den 20 januari 1876 till poststyrelsen. De anhöll att "stationen åter måtte förflyttas till J Andersson i Kärråkra, när vi i annat fall ej kunna draga nytta därav, ity att den flyttats till en obelägen och avlägsen plats, och vi sålunda icke kunna undgå obehaget, att ehuru havande poststation, med större fördel begagna lösväska från Elmsta".

Samma dag skrev också Johannes Andersson personligen till poststyrelsen och försökte med sakskalet ge stöd åt petitionärernas önskemål. Intet av breven hade effekt och poststyrelsen försåg den 28 januari 1876 Anderssons brev med påteckningen "ansågs ej föranleda avseende".

Poststationen var ändå inte särskilt bärkraftig eller snarare sagt var den helt olönsam. Det medförde att den blev indragen med mars månads utgång 1879. Som ersättning fick sockenborna lantbrevbärning från Älmestad. I längden ansåg de sig inte kunna vara tillräckligt betjänade med denna nymodighet och efter flera framställningar lyckades de mot till synes ofördelaktiga villkor få en poststation återinrättad den 1 maj 1896.

Elmestad—Kärråkra—Elmestad.				
(Från den 3 maj 1896.)				
S. T. Th.	—	7,0	} Elmestads poststation (i Hällstads socken)	
				Hof .....
				Räfviko .....
				Möne (handelsboden) .....
				Backabo .....
		1,0	Södra Vånga	
			Rosendal	
			Sjö	
S. T. Th.	9,30	10,0	} Kärråkra poststation (skolhus).....	
				Häggryda .....
				Öjelunda.....
		1,3	Möne (handelsboden).....	
S. T. Th.	1,15	—	} Elmestads poststation (i Hällstads socken)	
				Postföringen å linien ombesörjes af landtbrefbärare.
		2,3		

Med bara 50 kr i årsarvode anställdes enligt poststyrelsens beslut den 20 mars 1896 folkskolläraren Johan Adolf Källström som föreståndare. Poststationen öppnades i skolhuset. I tidtabellen för lantbrevbärningen, som återges nederst på föregående sida, anges detta.

Med 1899 års ingång övertog folkskollärare Per Oskar Gotthard Löfgren poststationen, nu med 100 kr i årsarvode. Efter sju år blev det åter byte genom att poststationen flyttades den 1 april 1906 till hemmansägaren Karl Emil Öman, som erbjudit sig att sköta poststationen för 150 kr om året, sedan poststyrelsen inte velat gå med på den större höjning av årsarvodet som Löfgren önskade. Indragning av poststationen fördes då på tal av postmyndigheterna. Poststationen räddades genom Ömans erbjudande och den flyttades då till Öjelunda Brogård ca 1300 meter från skolan. Ömans ersättning höjdes med 1916 års ingång till 180 kr.

Länge dessförinnan hade ännu ett ärende om poststationens läge blivit avgjort. En extra kommunalstämma i skolhuset den 23 januari 1908 behandlade frågan om att åter flytta poststationen till folkskolan. 149 röster lämnades för att poststationen skulle finnas i Öjelunda medan 227 för att den skulle flyttas till folkskolan. Carl Öhman förband sig att frånträda sitt kontrakt och folkskolläraren Adolf Ferdinand Palmblad lämnade en formell ansökan om att bli föreståndare. Flyttningen skulle genomföras den 1 april 1908.

Palmblad blev sjuk i februari och läkare uppgav att han var oförmögen till allt arbete under obestämd tid. Poststyrelsen accepterade ett förslag av postinspektören i Göteborg den 14 mars 1908 att "med den föreslagna förflyttningen av poststationen i Kärråkra måtte få tills vidare bero".

Detta tills vidare blev för alltid i realiteten. Vid 76 års ålder avgick Öman med årligt understöd från 1947 års ingång och hans dotter Ingrid Emilia Johansson tog över poststationen. När den drogs in den 1 september 1966, blev ersättningen lantbrevbärning från Kinnarp. Fru Johansson bereddes fortsatt anställning under en övergångsperiod såsom postombud, enligt postdirektionens beslut högst till och med oktober 1968. Jag har inte kunnat finna den då använda datumstämpeln dokumenterad i ortstämpelkatalogen.

Espered (Gullestorp)

Det genom kronobrevbäringsreformen år 1875 etablerade postnätet fick utan några större komplikationer ett litet tillskott med 1876 års ingång genom att en poststation då öppnades i Espered enligt poststyrelsens beslut den 4 oktober 1875. Till föreståndare antogs skolläraren Johan Björkman med 100 kr i årsarvode. Kollegan Gustaf Lundin efterträdde honom med oförändrat arvode den 1 mars 1882.

Detta skifte kan synas något underligt. Gustaf Lundin var nämligen Espereds andra skollärare och hade flera gånger vikarierat som poststationsföreståndare. Johan Björkman skrev den 9 november 1881 till poststy-

relsen och sade upp sitt kontrakt för tillämpning från den 1 mars 1882 men tillade att han var villig fortsätta med sin uppgift om han fick arvudet höjt till 180 kr per år. "Flitiga trafikanter" lade sig i ett brev den 7 december 1881 till landshövdingen ut för honom. Detta hjälpte inte och i sitt remissvar den 19 december åberopade landskansliet blott kronfogde C M Janssons brev i vilket denne förklarar såväl Björkman som Lundin lämpliga för befattningen och noterat att den förre begärde 180 kr om året medan den senare önskade 100 kr för samma arbetsuppgifter.

Sedan poststyrelsen fått infordrad uppgift att avståndet mellan skolan, där poststationen var belägen, och Gustaf Lundins bostad, dit den avsågs bli flyttad, var högst 50 meter, beslöt poststyrelsen att teckna kontrakt med Lundin som föreståndare.

Den skånska poststationen Äsperöd, som länge stavades med E i början, visade sig ofta vid sortering förväxlas med Espered i Älvsborgs län. Efter samråd med landskansliet i Vänersborg beslöt poststyrelsen att den västgötska poststationen skulle benämnas Gullestorp från den 1 december 1896. En vecka före ändringen skrev några Espereds-bor till poststyrelsen och bad att poststationen skulle få kallas Esperedstom. Deras motivering var bl a följande:

"Härigenom avviker ej namnet så mycket från det gamla, vilket är till stort gagn för den industriverksamhet vi bedriva. Vi befara dessutom att Gullestorp förväxlas lika snart med t ex Gullered och fler lika förvillande namn som Espered förut förväxlas med Esperöd".

Framställningen föranledde ingen åtgärd, eftersom beslutet i namnfrågan redan hade fattats, när brevet från industriidkarna i Espered kom till poststyrelsen. I allmänna cirkulär kungjordes namnändringen på detta sätt:

Kungörelse,

angående dels öppnande af poststationer, dels namnförändring af Espereds poststation.

Den 1 nästinstundande december öppnas poststation vid *Näsby*, i närheten af Näsby trafikstation å jernvägslinien Stockholm—Rimbo, inom Stockholms län,
i *Munkedal* inom Göteborgs och Bohus län,
i *Hjortorp* inom Elfsborgs län,
i *Fastnäs* inom Vermlands län samt
vid den å jernvägslinien Kilafors—Söderhamn—Stugsund belägna trafikstationen *Söderala* inom Gefleborgs län.
Från och med samma dag kommer den inom Elfsborgs län belägna poststationen *Espered* att i stället benämnas *Gullestorp*. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 21 november 1896.

F. H. SCHLYTERN.

Lundin fick sitt årsarvode höjt till 200 kr efter poststyrelsens beslut i juni 1898 och den 1 mars 1901 övertog fröken Anna Maria Lundin poststationen. Hennes årsarvode steg den 1 juli 1907 till 240 kr, den 1 april 1910 till 300 kr och den 1 okt 1916 till 360 kr.

Den 1 september 1921 flyttades poststationen från kyrkans närhet till Äspereds stom och handlanden Hadar Mellqvist blev föreståndare. Han följdes den 1 april 1937 av handlanden Egon Valdemar Johansson, som brådsamt slutade med postgöromålen i april 1940. Poststationen flyttades nu till Sigrid Gertrud Emilia Meüllers bostad och efter mindre än ett år tog Oskar Leo Naesström över sysslan.

Denne blev inte heller så länge vid sin post men lämnade över till Alice Linnéa Karlsson den 1 juni 1943. När hon blev föreståndare för poststationen i Sjömarken den 1 juli 1961, var det dags för Gullestorps sista poststationsföreståndare att ta över. Det var Rut Gertrud Birgitta Jonsson, som fick uppleva poststationens indragning från den 4 september 1967. Samma dag tillträdde hon som föreståndare för poststationen i Sparsör.

I kampen för ortnamns bevarande lyckades man få gehör såtillvida som postortsnamnet Äspered återinfördes som adressenhet den 1 april 1992.

Murum

Vid en extra kommunalstämma med Murums socken i skolhuset den 13 april 1896 behandlades en väckt fråga om en poststation i socknen. En kommitté om tre personer utöver ordföranden August Svensson fick uppdraget att söka få en sådan till stånd. Det tog mer än två månader för kommittén att komma till skott, som man säger ibland. Den 27 juni 1896 daterades en framställning, ställd till "Kungl. Generalpoststyrelsen i västra distriktet". Därin begärdes inte blott en poststation i Murum utan också utsträckning av postlinjen Lena-Älmestad så att den tog vägen om Murum. Petitionärerna erinrade bland annat om att "såväl Öra som Kärråkra socknar, båda mycket mindre än Murum och försedda med genomgående post, erhållit var sitt postkontor".

Vid remissbehandlingen föreslog postmästare A Brodin i Ulricehamn att en poststation skulle inrättas i Murum med handlanden Gustaf Wilhelm Stenlund som föreståndare och kronfogden tillstyrkte förslaget jämväl om utsträckt lantbrevbäring. Postinspektör Otto Schütz kunde i sin redovisning till poststyrelsen den 3 oktober 1896 bifoga ett förslagskontrakt med Stenlund om att åtminstone till 1899 års slut bestrida befattningen som föreståndare för poststationen med blott 50 kr i årsarvode. Lantbrevbäraren på linjen Lena-Älmestad var villig att teckna ett nytt kontrakt som innebar att hans turersättning höjdes med 5 öre för omvägen om Murum två gånger i veckan. Poststyrelsen beslöt den 14 oktober 1896 att poststationen skulle öppnas den 1 november 1896 med föreslagen ändring av lantbrevbäringen.

Handlanden Johan Alfred Andersson tog över befattningen som poststationsföreståndare den 12 september 1899. Han begärde sitt entledigande den 25 juni 1901 och fick som en följd därav årsarvudet höjt från 50 till 100 kr från den 1 oktober 1901.

Underförklarad anhåller härmed
att från och med nästa kvartals
utgång blifva entledigad från
befattningen som poststations-före-
ståndare vid Åsurums poststation.
Åsurum den 25 juni 1901.

Joh. Andersson,
poststationsf.

Med efter hand bättre villkor och så småningom lön enligt avtalsenliga grunder blev Andersson kvar som poststationsföreståndare till och med mars 1944. Han avgick då, 72 år gammal, med s k årligt understöd på 300 kr. Hans efterträdare blev Anders Evald Andersson. När denne avled den 30 maj 1962, fick Karin Andersson vikariera i avvaktan på resultatet av en omorganisation. Denna drog ut på tiden men medförde poststationens indragning med augusti månads utgång 1967.

Nitta

Härna sockenbor kände sig förfördelade vid kronobrevbäringsreformen 1875. De fick inte någon egen poststation. Sockenmen begärde en sådan redan i januari 1875 men fick inte något besked. Efter ett helt år togs frågan upp på nytt vid en extra kommunalstämma i skolhuset den 31 januari 1876. Stämman fattade då ett enhälligt beslut om att inte ansöka om en poststation i skolhuset. Ett förslag till formulering fanns redan och föredrogs så att det kunde protokollföras. Däri tillät man sig

"ännu en gång påpeka, huru vanlottat Härna samhälle för närvarande är i avseende på postbefordring: att ingen kyrkopost kommer oss tillhanda, då ingen har skyldighet att hämta densamma från den 0,9 mil avlägsna stationen Ving eller den 0,8 mil avlägsna stationen Ålmestad - - - och att socknen som förut lagligen bidragit till kronopostens förslande, efter den nya förordningen ådragits för stor kostnad, därigenom att dess kronofjärdingsman fått för lång väg att bära och hämta sin post.

På det sätt, som postväsendet nu är ordnat inom Ås härad med poststationerna Ving vid yttersta gränsen av Vings socken och Ålmestad i Hällestads socken, kan icke någon kronopost komma oss tillhanda, då postlinjen Ving-Ålmestad ligger helt och hållet utom Härna sockens område. Det förlidna året har ock givit oss erfarenhet på sanningen härav."

Utan något remissförfarande beslöt poststyrelsen den 24 mars 1876 att avslå framställningen om en poststation men skrev till postmästaren i Ulricehamn och infordrade anbud på viss förändring av postföringen. Det resulterade i att postföraren Anders Johansson i Östrabo i Hällestads socken fick ta vägen förbi Härna när han skjutsade post mellan Ålmestads och Vings poststationer, en omväg som enligt brev från landskansliet den 15 maj 1876 var 1,8 mil.

När denna förbättring inträdde för Härna på så sätt att de som önskade, kunde passa postföraren vid dennes passage två gånger i veckan, var striden redan i full gång mellan skollärare Löving i Härna och poststationsföreståndare Ericsson i Ving. Där om berättas i avsnittet om Ving i detta häfte. Förbättringen i Härna ansågs inte tillräcklig, särskilt med tanke på svårigheterna att få eller skicka värdepast, och flera nya försök gjordes att få en poststation.

Vind i seglen hade man genom att Ås härads nye kronolänsman Axel Gustafson i ett förslag till ändrad postbefordran inom häradet den 22 november 1886 hade ansett att en poststation borde inrättas i Nitta, "en för orten centralt liggande plats, som är belägen ungefär mitt emellan Fristad och Ålmestad".

I april 1887 skrev åtta personer i Härna under ett brev till poststyrelsen med begäran om en poststation. Poststyrelsen fann vid föredragning den 4 juli 1887 att ärendet inte påkallade åtgärd. Den 8 maj 1888 gjorde Johs Skoglund & Co "å samhällets vägnar" en ny framställning, varefter poststyrelsen efter remissbehandling inte fann skäl att frångå sitt beslut den 4 juli 1887.

Kommunalstämman den 15 oktober 1888 tog åter upp ärendet, sedan en ny framställning från privatpersoner skickats till poststyrelsen. Synpunkter inhämtades samtidigt från grannförsamlingarna och resultatet blev ett förslag från postinspektören i Göteborg om Varnum som lämplig socken för en poststation. Ur dennes motivering i ett remissvar till poststyrelsen den 8 november 1889 hämtas följande:

"För den händelse emellertid Kungl. Styrelsen skulle finna skäl att inrätta poststation uti ifrågakvarande ort, får postinspektionen ödmjukast föreslå poststationens förläggande inom Varnums socken, därifrån till närmaste postanstalter, poststationerna i Fristad, Ålmestad och Ving, avståndet torde uppgå till 12 å 13 kilometer, under det att avståndet mellan Härna socken och de närmast densamma belägna postanstalterna, Ålmestad och Vings poststationer, torde utgöra endast 7 å 8 kilometer".

I den fortsatta utredningen framhöll företrädare för Väla i november 1889 att ett förslag om att förlägga den önskade poststationen till Varnums Kvarnagård var olämpligt. De önskade i stället att den skulle ligga i Väla folkskola. Dessa tankar nådde naturligtvis också Härna socken som insåg risken att inte få någon poststation och några personer i Härna skrev den 14 februari 1891 till kronofogde Hallberg i Herrljunga och bad om dennes hjälp.

Postinspektören besökte personligen området. Nu ljusnade det för Härna-borna och sedan komminister Gustaf Selander ansetts bli en lämplig poststationsföreståndare, erbjöd han sig i april 1891 att ta emot

befattningen för 200 kr per år. Det dröjde ytterligare med den fortsatta utredningen men i ett brev till poststyrelsen den 30 oktober 1891 ansåg postinspektören att Nitta skulle vara den lämpligaste platsen för den begärda poststationen. Han föreslog att Trina Elisabeth Tisell skulle bli föreståndare med 150 kr i årsarvode. Så blev det och poststationen i Nitta öppnades den 1 juli 1892. Före handlanden Johan Samuel Fredrik Larsson tog över den 1 april 1895, då med 200 kr i årsarvode, vilket höjdes till 300 kr med 1899 års ingång.

Larssons hustru Anna Martina biträdde honom och fick efter mannens död överta poststationen 1902. Postdirektionen framhöll i sin långa redogörelse över förslagen till omorganisation när järnvägen Borås-Ulricehamn skulle tas i bruk för allmän trafik 1917, att änkefru Larsson var "helt beroende av inkomsten från postverket med poststationen inrymd i en henne tillhörig stuga". Den vanliga lösningen vid organisation av postgången när en järnväg kom till var att lantpoststationer i järnvägens närhet drogs in och i stället inrättades poststationer i järnvägsstationerna.

Så blev det inte här, när posten tog järnvägen i sin tjänst den 16 december 1917. På postdirektörens förslag beslöt poststyrelsen nämligen att poststationen i Nitta skulle bibehållas oförändrad och att fru Larsson skulle få 120 kr i anslag för transporter till och från järnvägen.

Fru Larsson dog i april 1927, 68 år gammal, och poststationen övertogs av Thyra Maria Larsson, som var kvar i tjänst till och med september 1958. Befattningen hölls nu vakant tills poststationen kunde flyttas till järnvägshållplatsen den 1 juni 1959. Där fick platsvakten Elsa Linnéa Viktoria Johannesson ta ansvaret för postservice till poststationens indragning den 12 maj 1968.

Målsryd

En så att säga naturlig följd av att järnvägen Borås-Alvesta öppnades för allmän trafik blev att en förenad post- och järnvägsstation öppnades i Målsryd den 23 december 1902. Albert Persson antogs till föreståndare med 300 kr i årsarvode för själva postsyslan. Från Brandsmo flyttade Axel Herman Andersson den 1 juni 1919 till Målsryd. Hans efterföljare blev Johan Edvard Bergdahl (1933-1942), Axel Rudolf Carlsson (1943-1950), Åke Alfred Danielsson (1950-1954), Gustav Richard Ljunggren (1954-1957) och Gösta Harald Peterson (1957-1967).

Den 1 juni 1967 skildes post och järnväg åt. Kerstin Andersson blev efter vakans föreståndare i oktober 1968 efter motsvarande uppgifter i Sandhult 1949-1950 och i Hultafors 1950-1968. Poststationen höjdes till postexpedition den 1 november 1975 men fick termen postkontor 1986. Omkring 500 hushåll betjänades av posten i Målsryd men det var inte nog för att motivera bibehållandet. Postkontoret utlämnades på entreprenad i projekt "Nät 92" och ingick därmed i den stora gruppen "post-i-butik". Denna drogs in med september månads ingång 1994 enligt "Meddelande Minnespoststämplar", men uppgifter om den såsom post-i-butik återfinns i telefonkatalogen nov 1995.

Målsryd—Gullestorp.						
(Från den 1 oktober 1909.)						
—	11,0		Målsryds poststation	M. T. O. Th. F. L.	8,15	—
11,45	12,15	0,6	Toarps poststation	M. T. O. Th. F. L.	7,0	7,30
			Toarps sockenstuga			
			Björkelund			
		0,8	Häljared			
			Bredared			
			Espared			
1,30	—	—	Gullestorps poststation	M. T. O. Th. F. L.	—	6,0
		1,4				

Förenade post- och järnvägsstationer blev ofta utgångspunkter för lantbrevbäringslinjer. Med en sådan från Målsryd befordrades post till Toarp och Gullestorp samtidigt som invånarna i bl a Björkelund, Häljared och Bredared kunde ha direktkontakt med lantbrevbäraren om de passade honom på vardagarna när han passerade.

Brämhult

Efter upprepade försök lyckades Brämhults-borna med konststycket att få en egen poststation den 1 juli 1911. Folkskolläraren Johan Sigfrid Norrlander blev föreståndare med ett årsarvode på 120 kr enligt poststyrelsens beslut den 30 maj 1911. Med poststationens tillkomst inrättades gående lantbrevbäring från postkontoret i Borås enligt denna tidtabell.

		Borås—Brämhult.			
		(glb.)	(Fr. 1. 7. 11.)		
TThL	10 ³⁰	Borås ..... Torpa skolhus ..... Holmen ..... Boda ..... Kölleröd ..... Källbäckeryd ..... Brämhult	TThL	9 ¹⁵	
TThL	12 ¹⁵		TThL	7 ³⁰	

Folkskolläraren Lars Magnus Wängqvist efterträdde kollegan Norrlander med 1913 års ingång, blott för att uppleva den dåligt frekventerade poststationens indragning vid det följande halvårsskiftet (diarienummer l b 1147/1913).

I ett brev till poststyrelsen den 8 oktober 1943 redovisade postdirektören i Göteborg bland annat en hemställan från postmästaren i Borås om att inrätta en poststation i Brämhults socken för att betjäna bl a Myrås egnahemsområde, Källbäckeryd och Mariedal. I detta sammanhang skulle lantbrevbäringslinjen Borås-Brämhult dras in och en kombinerad ląd- och lantbrevbäring skulle anordnas på en 18 km lång linje Brämhult-Främgärde-Brämhult.

Efter kontakt med bl a ornamnskommissionen beslöt poststyrelsen att poststationen skulle öppnas den 1 februari 1944 (diarienummer l b 2766.43). Till föreståndare antogs Karl Gustaf Anders Brandow. Han fick vara med om en mycket positiv utveckling, som bl a ledde till att poststationen klassades som postexpedition den 1 oktober 1957. Han fick därmed tjänstemannaanställning. I 1970-talets rivande utveckling organiserades postexpeditionen som s k lokalpostkontor med prefixet lokal struket vid 1986 års ingång. Postens lokaler utökades och snyggades upp i slutet av 1990. Postmästaren fick ta ansvar för service till drygt 1700 hushåll med postadress Brämhult. Ändrade förutsättningar medförde indragning av postkontoret från och med den 4 juli 1994.

Kungl. Generalpoststyrelsen.

OK d m 79/43
Ink. 14/10 1943

GENERALPOSTSTYRELSEN
den 25 OKT 1943

Brämhult, by, Brämhult s, l l.
Uttal: bräm hult.
Se SOA IV, s. 2.

Till Kungl. Ornamnskommissionen.

Fråga föreligger om inrättande av poststation i Brämhult inom Brämhults socken, Älvsborgs län.

Generalpoststyrelsen får härigenom äran anhålla om upplösning, huruvida från Eder sida finnes något att erinra mot namnet Brämhult såsom benämning på poststationen ifråga. Stockholm den 14 oktober 1943.

FOR KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSEN

Bertil Åhsberg
(Bertil Åhsberg)

Ornamnskommissionens yttrande.

Mot det föreslagna namnet Brämhult har ornamnskommissionen intet att erinra. Kommissionen anhåller att få del av kungl. styrelsens blivande beslut i ärendet. Uppsala den 23 oktober 1943.

KUNGL. ORNAMNSKOMMISSIONEN

Kungl. ornamnskommissionen försv. Salsgren *Sih Challing*

Grovared

Kampen för en poststation i Härna socken, kortfattad redovisad i detta häfte under avsnittet Nitta, hade lett till att ett stort område av Ås härad var infekterat av avundsjuka eftersom var och en på sitt håll tyckte att man blivit orättvist behandlad i fråga om "tilldelningen" av poststationer.

Redan innan beslut hade fattats om en poststation i Nitta hade en formell framställning gjorts om en poststation i Grovared, vilken vid föredragning i poststyrelsen den 15 mars 1889 påtecknades "ingen åtgärd". En ny ansökan daterades den 8 augusti 1889, vilken poststyrelsen remitterade till postinspektionen i Göteborg för yttrande. Poststyrelsen ansåg vid föredragning den 19 november 1889 inte heller detta ärende "böra till vidare åtgärd föranleda". Postinspektören hade i sitt svar bland annat anfört

"att postförbindelse med nämnda socken förefinnes medelst lantbrevbäring, som å linjen Fristad-Grovared underhålles med tre turer i veckan i vardera riktningen"

En extra kommunalstämma hölls den 12 juli 1892 med Grovareds socken i dess småskolehus. Då beslöt man att begära ändring av den postlinje som hade inrättats när poststationen i Nitta öppnades med juli månads ingång 1892. Det var fråga om en lantbrevbäring från Nitta tisdagar, torsdagar och lördagar, som poststyrelsen hade medgett på postinspektionens förslag. Turerna passade inte så bra men i förslaget till omläggning passade de utsedda ombuden för Grovared på att begära en poststation i socknen i ett brev till poststyrelsen den 11 oktober 1892. Under den följande remissbehandlingen skrev poststationsföreståndare Trina Tisell i Nitta bl a följande den 28 oktober 1892:

"För att vara en så liten och så avlägset belägen kommun som Grovared - den består av 8 hela mantal, med en säteriägare, som äger 2 mantal och en lanthandlare med obetydlig handel, samt resten bönder - är denna socken enligt min åsikt redan nu ovanligt väl tillgodosedd i postbefordrings-avseende. Det är otänkbart att en poststation i Grovared skulle kunna bära sig, alldenstund posten som lantbrevbäraren därifrån medförer hit i regel endast består av ett par brev och brevantalet härifrån till Grovared oftast understiger men nästan aldrig överstiger 4 å 5 brev".

I detta instämde kronofogde Karl Hallberg i Kullings fögderi med säte i Herrljunga. På postinspektionens fråga svarade han den 3 juni 1893 att inrättandet av en poststation i Grovared syntes honom obehövt. Den fortsatta utredningen tog sin tid men efter postinspektionens förslag beslöt poststyrelsen den 14 december 1894 om viss omreglering av lantbrevbäringen men någon poststation kom inte till stånd i Grovared.

Gingrid

Kommunalstämman i Gingrids socken den 15 december 1890 uppdrog åt Karl Johansson att göra en ansökan till poststyrelsen om en poststation i Gingrids skolhus. Av någon anledning tycks Johansson inte ha fullgjort sitt uppdrag men vid stämman den 20 oktober 1892 utsågs Joh. Andersson till samma uppdrag. Denne skrev den 30 januari 1893 till poststyrelsen och åberopade som skäl för ansökan dels betydlig post och dels socknens stora utsträckning.

Poststationsföreståndare Adolf von Sneidern i Fristad blev engagerad i det följande remissförfarandet. Han ansåg det inte vara lämpligt att inrätta en poststation i Gingrids socken men föreslog en lantbrevbäringslinje från Fristad. I detta instämde kronofogden i Kullings fögderi och föreslog att en blivande lantbrevbärare skulle besöka Risbro handelsbod, Gingrids Stom och Bondarp. Dessa platser blev de fastställda avlämningsställena för den lantbrevbäringslinje som poststyrelsen därefter beslutade att låta inrätta från Fristad. Torparen Carl Magnus Gustafsson från Kröckling blev den förste lantbrevbäraren. Han gick turen två gånger i veckan med en ersättning av en krona per tur. Till bätnad även för Gingrids socken inrättades tolv år senare en poststation i Sparsör, också den i Fristads socken.

Någon poststation med namnet Gingrid kom däremot aldrig till stånd.